

LJUDSKI GLAS

POLITIČNI TEDNIK ZA SLOVENSKO LJUDSTVO.

Izhaja vsak petek in stane za vse leto 18 K, za pol leta 9 K, za četrt leta K 4.50 in na mesec K 1.50. Posamezna številka stane 50 vinarjev. Inserati po dogovoru.

Vse dopise in pošiljatve je frankirati in naslavljati na: „LJUDSKI GLAS“, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6, I. nadstr., Učiteljska tiskarna.

Kaj hočemo

ali

namen in zahteve „Gubčeve zveze“.

Kaj tedaj? Treba je poseči po zadružništvih in osnovati konsumna društva. Ista med seboj zvezati, da lahko skupno nakupujejo svoje potrebščine. Konsumno društvo potem lahko preskrbuje ljudstvo s cenejšimi potrebščinami, kakor pa oderuški trgovci. Na kmetih so nadalje važne tudi kreditne zadruge, katerih je sicer že danes precej, ki pa skoro vse služijo le strankam, ne pa ljudstvu.

Matica vsega zadružništva pri nas na kmetih lahko postane prodajalna in nakupovalna zadruga, to je konsum. On lahko služi tudi kot hranilnica in lahko, ko se primerno okrepi, začne tudi to in ono proizvajati ter izdelke po ceni razpečavati med svoje zadružnike.

Nadalje bi bila na kmetih važna tudi strokovna organizacija vseh takoimenovanih malih ljudi. Ti doslej prezirani ljudje imajo dostikrat skupne težnje, n. pr. posli. Pomislimo samo, kakšen poselski red je še danes v veljavi, star že nad 60 let. Po tem poselskem redu je posel pravi suženj svojega gospodarja. So pa še tudi druga važna vprašanja, ki bi jih morale rešiti strokovne organizacije revnega kmetiškega ljudstva, n. pr. ureditev delovnega časa, bolniškega zavarovanja, stanovanjskega vprašanja, vprašanje agrarnih operacij, državnih podpor, za raznovrstne male melioracije, vprašanje ubožstva, bolnic, hiralnic itd.

Osvoboditev delavnega razreda more biti le delo njega samega, pravimo socijalni demokratje. To delo je trudapolno in težko, zahteva samovzgoje in dela; mogoče pa je ta cilj doseči s smotrenim drobnim delom v organizacijah. Organizacija, to je klic naše dobe.

VI. Socijalno varstvo.

Ravnemu ljudstvu na kmetih naj priskoči na pomoč zakonodaja. Dobri zakoni veliko koristijo. Katere nove zakone potrebujemo takoj?

Prvič je potreben nov lovski zakon;

Drugič je nujen zakon proti škodljivemu mrčesu;

Tretjič gozdni zakon mora biti nov in tak, da bo tudi ljudstvu v korist.

Davčni sistem je treba predrugačiti. Obdači naj se kapital, ne pa delo. Zemljiški delavec je največ kriv, da zemlja malo ali nič ne koristi. Zato to naj se odpravi.

Posestveca malih ljudi, naj bi se razdolžila z državno pomočjo in brezobrestno. Predvsem pa naj bi se uveljavil zakon, glasom katerega bi sploh ne bilo dopustno, prisilno, potom tožb in sodišč prodati zemljišča malih in srednjih kmetov ter kočarjev.

Najvažnejše pa je socijalno zavarovanje.

Zavarovan naj bo dom sam. Zavarovani naj bodo domači, zavarovan zlasti gospodar sam, za slučaj, da izroči svoje nasledniku. Zavarovan bodi tudi posel in dninar. Zavarovan pa vsak za starost in onemoglost ter invalidnost.

Zavarovanje je vzajemno varčevanje. Prisilno zavarovanje je pa prisilno varčevanje. To je velikanskega pomena za gospodarstvo in ljudi. Vse drugače bo, ko se ta naša zahteva uresniči in prav izvede. Zlasti na kmetih pomenja zavarovanje za slučaje bolezni, onemoglosti in starosti osvoboditev dela in deloma tudi zemlje.

VII. Kaj pa država?

Državo tvori ljudstvo, zato naj jo tudi samo uporabljaja in ureja. Današnji sistem, vse delati le potom imenovanega uradništva, je silno slab in drag. Svoje oblasti in sodnike naj ljudstvo samo voli. Ljudstvo imej vso oblast. Le na ta način bo država res dobra, ljubljena in spoštovana. Le tako se bo res uveljavil, demokratizem povsod in v vsem.

To je v kratkih obrisih naš program za delavno ljudstvo na kmetih. Veliko v njem ni povedano, ker je samo ob sebi razumljivo. Da zahtevamo odpravo stalne vojske, mir z vsemi sosednimi narodi, ljudsko samoodločevanje v vseh zadevah, ki se ga tičejo, je znano in se zazume samo ob sebi.

Zato zdramite se speči, na obzorju se svita. Nova doba napoči!

Zabavna knjižnica „Ljudskega Glasu“.

Naznanjamo vsem prijateljem našega lista in
lepega beriva sploh, da smo začeli izdajati

Zabavno knjižnico „Ljudskega Glasu“

koje prvi zvezek je pravkar izšel in prinaša po-
zitivne naše povesti

Don Correa.

Ker je naklada majhna, opozarjamo vse pri-
jatelje lepe knjige, da si knjigo naroče. Opozorite
nanjo tudi svoje prijatelje in znance. Naj ne bo
naše hiše brez „Zabavne knjižnice Ljudskega Gla-
su“. Cena ji je pri današnji draginji prav smešno
majhna. Stane le 3 K en izvod. Denar se pošlje
naprej, kupuje se v knjigarnah ali pa naravnost pri
Upravi „Ljudskega glasu“.

Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/II.

„Domoljubu“ za ušesa!

S. L. S. je v svojih listih začela veliko
ofenzivo proti socijalni demokraciji. Z ne-
sramno in lažljivo pisavo se odlikujejo
zlasti „Slovenec“, „Večerni list“ in „Do-
moljub“. Za njima lajajo drugi klerikalni
psički. Pri tem se ravna po svetopisem-
skem izreku: Udari pastirja in čreda se
razkropi. Zato blaži klerikalna ofenziva
predvsem posamezne naše sodruge na
najgrši način. Vrženo nam rokavico sprej-
memo, gospodje!

Morali bi porabiti ves naš list samo
za klerikalce, če bi hoteli odgovarjati na
vse laži. Vedeli smo že med vojno, da po-
litični klerikalec ni pošten človek. Vojna
jih ni popravila. Ti ljudje, ki so od samih
grehov vsi črni, bolj od zamorcev, si upa-
jo na dan in mečejo iz svojih mlakuž bla-
to na ves svet. Spomnimo se le na leta
pred vojno, kako so tlačili ljudstvo, kako
so ga sleparili in ga končno nesramno, ne-
izbrisljivo za vse večne čase, denuncirali
cesarju in njegovim krutim biričem. Ko se
je pričela vojna, vemo vsi, kako so huj-
skali na vojno, proti Srbom, proti Rusom,
proti vsemu svetu. Možem in fantom so
zapovedovali, da morajo v boj proti
„sovražniku“ z geslom: „Vse za vero,
dom, cesarja!“ In kdor si je upal le na ti-
hem drugače misliti, je moral v ječo in
na vešala. Na tisoče in tisoče naših ljudi
so pogubili, njih župani pa so izžemali za-
puščene rodine do kosti. Prišel bo čas,
ko bomo ponatiskovali „Slovenca“ in
„Domoljuba“ in „Bogoljuba“ na debelo, da
se bo v žarki luči pokazala vsa nesram-
nost, vsa ostudna golota klerikalne politi-
ke slovenske. Ti habsburški žandarji, ki
so pomagali kot pravi rablji goniti ljudi v
mesnico, so danes zopet razljučeni in zno-
va hrepene priti zopet do politične moči.

Ko so njihovi ljudje, dr. Korošec in Go-
stinčar, sedeli v ministrstvu, se je znova
pokazala vsa njih inferiornost za vse, kar
bi bilo ljudstvu res v korist. Dr. Korošec
je bil minister prehrane pred zadnjo že-
tvijo in lahko bi kaj pametnega ukrenil v
varstvo revnih ljudi. Tedaj, ljudje, je bil
čas zato. Toda dr. Korošec ga je neznan-
sko polomil. Namesto, da bi kupil ljudem
hrane in obleke in obutve, je nakupil žen-
ske modrice in parfem v takih množinah,
da še sedaj ves Belgrad po njem diši. Uve-
del je prosto trgovino, s tem je učinil naj-
večjo budalost na svetu in povzročil se-
danjo neznosno draginjo. Z mlinarji-vele-
industrijalci je sklenil tako oderuško po-
godbo na škodo ljudstva, da je strah in
groza. G. Gostinčar, sicer pošten človek,
se je kot minister izkazal povsem nezmož-
nega. Napravil ni absolutno nič — ker ni
nič znal. „Večerni list“ kriči, da je on iz-
delal zakon o osemurnem delu in da ga
je sodrug Korač, ki je prišel za njim, le
podpisal. Tudi to je laž. Na tem zakonu
ni niti praška od Gostinčarja, ker ga je
izdelal naš sodrug Jaklič, ki je bil tiste
čase v Belgradu. Tako bi lahko ovrgli
laž za lažjo, toda ljudje in zlasti naši so-
druzi vedo, da se to ne izplača, ker poli-
tični klerikalec brez laži ne more živeti.

Klerikalci so udarjeni na glavo; zato
sedaj kriče in hočejo znova na površje.
Pri tem se poslužujejo vseh mogočih sred-
stev. Drže se jezuitskega načela, da na-
men posvečuje sredstva. Poslužujejo se
celo propagande za boljševizem. Nam je
to prav, ker v srcu smo vsi boljševiki, pri-
pravljene, da v danem in primernem tre-
notku tudi za res udarimo. Kdaj bo to, pa
nam ne bo predpisoval koruptni in zalum-
pani ter do glave zamočvirjeni klerikali-
zeni, temveč to bomo mi sami presodili.
Psi lajajo, dokaz, da mi jašemo.

Za nas je jasno: Velik boj je še pred
nami, zakaj dve internacionali se tudi pri
nas pripravljata na odločilni boj, — črna
in rdeča internacionala. Prva zbira okoli
sebe vse, kar pri nas še cesarsko in kra-
ljevo misli, vse reakcionarne elemente,
kapitaliste in nevedneže, na katere raču-
na v prvi vrsti. Doma radikalne besede
in sleparska gesla; v Švici, pri zadnjem
habsburškemu potentatu pa ima svojega
diplomatčnega zastopnika dr. Šušteršiča.
Po Ljubljani pa se izprehaja žena slednje-
ga kot kurir med obema.

Klerikalna igra je vsem jasna. Morda
bi tudi uspela, če bi ta temna družba ne
imela toliko masla na glavi kot ga ima.
Niso pozabljeni strašni grehi njene pred-
vojne in medvojne brezvestne, protiljud-
ske in barbarske politike. V tem se varajo
klerikalni akterji. Še je spomin na prete-
klost in polpreteklost živ. Zato doli s kle-
rikalizmom, boj črni internacionali!

Nov roman

začnemo priobčevati v kratkem. Ker bo sedanji.
to je „Don Correa“ v kratkem končan, smo poskr-
beli, da bomo nudili našim bralcem tudi v bodoče
čim največ in čim najlepšega čtiva. Posrečilo se
nam je dobiti krasno povest slavnega ruskega pi-
satelja N. GOGOLJA:

Majska noč ali utopijanka

katero začnemo priobčevati takoj, ko bo končan
„Don Correa“. Opozarjamo naše prijatelje, da
se pravočasno naročite na list, da bomo imeli po-
vest v celoti. Opozorite nanjo tudi svoje prijatelje.

Ob novem letu.

Leto 1919 je utonilo v večnosti in sto-
pili smo v leto 1920.

Vsak pameten gospodar se ob koncu
leta vpraša: Ja, kako sem pa gospodaril
letos, kaj sem počel, kako se mi je izteklo
in kaj moram morda zato ukreniti, da bo
prihodnje leto boljše.

Tudi mi se ob tej priliki kot političen
list moramo vprašati: Ja, kako se nam
je godilo v preteklem letu, kako se je vo-
zil državni voz, na katerem je naložena
usoda vsega ljudstva in kaj bo morda tre-
ba ukreniti, da bo prihodnje leto boljše. Baš
preteklo leto je bilo pa eno najvažnejših
za vso našo bodočnost, saj je bilo prvo v
naši novi državi, zato nam gotovo ne bo
prav nič škodilo, če se ozremo za trenu-
tek nazaj.

Okrog lanskega nevega leta smo do-
bili najprej prvo ministrstvo naše mlade
Jugoslavije. Bilo je to takozvano koncen-
tracijsko ministrstvo, to se pravi, da so
sedeli v njem zastopniki vseh parlamen-
tarnih strank.

Kako je pa vozila ta vlada voz one
države, ki se je komaj rodila na grozljivih
razvalinah svetovne vojne. Če smo pravi-
čni, moramo reči, da — zanič. Vsak mi-
nister je vlekel na svojo stran, tako, da se
ni moglo ukreniti ničesar pametnega, do-
brega in potrebnega. Vse je bilo še v re-
volucionarnem razpojoženju in v tej kal-
ni vodi so krasno ribarili oderuhi, veriž-
niki in podobna svojati. Med tem, ko so bi-
le cene okrog lanskega Božiča še pre-
cej zmerne, so vsled popolne nezmožnosti
tedanje vlade, v kateri so igrali naši kle-
rikalci prav odlično vlogo, začele zopet
stalno rasti in rasti, tako, da so dosegle
danes že neverjetno višino.

Na pritisk ljudstva se je sklical po-
tem na spomlad prvi parlament države
SHS, ki pa ni bil voljen iz ljudstva, am-
pak so poslance imenovali posamezne
stranke same, čeprav je danes politično
mišljenje ljudstva popolnoma drugo, nego
pred vojno. V začetku je še šlo. Kmalu se
je pa začel parlament nagibati v dva ta-
bora. Enega so tvorili liberalci s socialisti,
ki je zasledoval napredno, moderno in so-
cialno pravično politiko, drugega so tvo-

LISTEK.

Fran E.:

Pod avstrijskim orlom.

(Dalej.)

Državni zbor se je imel tedaj boriti
tudi z najrazličnejšimi vprašanji. Ogrji so
stremeli po popolni samostojnosti in celo
v Avstriji sami se je bil ljut boj med tako-
zvanimi »centralisti« in »federalisti«. Pr-
vi so hoteli, da se vsa država vlada iz
enotnega središča (centruma) na Dunaju
po istem kopitu, drugi so želeli čim naj-
več samostojnosti posameznim deželam,
oziroma njihovim deželnim zborom.

Ker v takih razmerah parlament ni
mogel nikamor naprej, je država propa-
dala vedno bolj in bolj, medtem ko so so-
sednje, zlasti Italija in Prusija napred-
vale. Končno se je država iznova zapletla
v vojno na Laškem in s Prusi. Zopet smo
bili premagani in tepeni povsod. Šele to

je polagoma izpametovalo vladno gospo-
do na Dunaju, da je uzakonila kolikor-
toliko moderno ustavo, proglasila enako-
pravnost narodov, dovolila precej poli-
tičnih svoboščin, uvedla porotna sodišča,
ter splošno triletno vojaško dolžnost.
Razveljavljen je bil tudi takozvani »kon-
kordat« s papežem, ki daje katoliški cer-
kvi in duhovščini posebne pravice. Zlasti
ji je bilo pa izročeno v roke vse šolstvo.
Končno se je določilo, da poslancev v dr-
žavni zbor ne bodo pošiljali več deželni
zbori, ampak jih bo volilo neposredno
ljudstvo samo.

V tem času so zopet uveljavili nekda-
njo srenjsko postavo, s katero so dobile
občine še danes veljavno samoupravo.
Prodrlo je tedaj tudi načelo, naj bodo ob-
čine kolikor mogoče velike, ker le take
občine imajo dovolj gospodarske moči in
sredstev za izvrševanje svojih obsežnih
nalog. Po Štajerskem in nekaterih drugih
deželah je bila uvedena tudi zveza večjih
občin, takozvani občinski zastopi, ki so

prevzeli več nalog občin, zlasti skrb za
ceste i. dr.

Tudi kmetijstvu se je skušalo poma-
gati. Kmetijskim družbam je dovoljevala
vlada večje denarne podpore, zlasti za
dvigovanje plemenske živinoreje, osnovali
so več kmetijskih šol in krepkeje nadalje-
vali s pogozdovanjem Krasa. Prepreče-
valo se je nad vse škodljivo razkosanje
malih in srednjih zemljišč in začelo se je
močno gibanje proti velikim dotam, ki so
bile za mlade gospodarje prava nesreča.

Vse to je bila pa mnogo, mnogo pre-
šibka jez proti nesrečnim posledicam libe-
ralizma, ki je kakor smo že povedali tedaj
zavladal v parlamentu in učil ter zahteval
popolne svobode, zlasti v gospodarskih
ozirih na posameznike. Ljudstvo je tru-
moma bežalo v mesta in na tuje, zato je
nastopalo vedno večje pomanjkanje poli-
skih delavcev. Nekoč trdne kmetije so
lezle v vedno večje dolgove, kar je po-
časi a brezobzirno ugonabljal naš kmet-
ski stan. V kratki dobi triindvajsetih let

rili slovenski in hrvaški klerikalci s srbskimi radikalci, ki je zasledoval nazadnjaško, klerikalno, protiljudsko politiko. Oba tabora sta približno enako močna, oba sta se pehala za vladno, vsako resno delo v parlamentu je pa postalo nemogoče. Sedanja liberalno-socialistična vlada se je zato odločila poslati ta parlament domov ter razpisati volitve, ki so že skrajno potrebne.

Tudi v Sloveniji smo dobili pred letom dni prvo pokrajinsko vladno, v kateri so sedeli zastopniki vseh treh naših strank, prvo besedo so imeli pa klerikalci. Trudila se je, da bi popravila, kar je zagrešila belgrajska vlada, kaj prida pa seveda tudi ni mogla pomagati. Ker so pa postajali klerikalci vedno bolj domišljavi in oblastni, se je pred kratkim razbila tudi ta vlada in danes smo še brez nje.

Doma torej vidimo splošno brezglavost. Celo leto je minilo popolnoma brezplodno. Med tem ko so šle vlade po vseh drugih državah pridno na delo, da bi zacelile grozne rane svetovne vojne, se je pri nas pehalo vse le okrog korit, za ljudstvo se pa ni briga nihče. Zlate čase so imeli le verižniki, oderuhi in vojni dobičkarji, ki so imeli dovolj časa spraviti vse naropano bogastvo na varno.

In zunaj? Pred letom dni smo še vsi vneto verovali v 14 točk Wilsonovih, sanjali smo o našem osvobojenju in nestrpnostno pričakovali, da začne mirovna konferenca s svojim delom in da nam dá, kar je našega.

Pa pošteno smo se zmotili. Zastopniki vseh vojujočih držav so hiteli v Pariz, a tam so se vsedle k zeleni mizi le vesele entente, mali narodi so pa ostali pred vrati. Ta ententa je začela ustvarjati mir, a ne, kakor smo pričakovali, mir pravice, svobode in resnice, ampak mir kapitalističnega nasilja, katerega bomo občutili zlasti trpko mi Slovenci.

In tako dalje! Lahko bi popisali še cele knjige o lanskem letu, 1919 po Kristovem rojstvu, a kamorkoli pogledamo, doma in na tujem, povsod ista pesem, kakor pred vojno. Vlada naj kapitalist, ti ljudstvo pa garaj, stracaj, delaj in umiraj.

Človeku bi se skoraj zdelo, da drugače na tem božjem svetu biti ne more. A to je velika zmota. Lahko bi bilo drugače in še mnogo drugače, treba je le, da sprejme to vero v srce vse ljudstvo. Za nami je pet let svetovne vojne in v njej se je ljudstvo naučilo marsikaj, zlasti se je pa naučilo **samo vladati**.

In to svoje znanje bo ljudstvo v novem letu pokazalo. V nobeni državi na svetu se več ne da vladati brez ljudstva in tudi v Jugoslaviji se ne bo dalo. Vsi bomo poklicani letos, da izrečemo, kdo naj vlada našo novo državo. Voliti bo med klerikalci, zastopniki bogatašev in verižnikov ali med praviimi zastopniki ljudstva, ki jih predstavlja socialna demo-

kracija. Druge poti ni. Kako se bo izreklo naše ljudstvo, ni težko uganiti. Dovolj je pretrpelo pod različnimi meščanskimi strankami, zato se bo izreklo sedaj za socializem, ki edini more pripeljati Jugoslavijo do sreče in blagostanja.

Našim prijateljem!

Že v zadnji številki smo Vas pozvali, da posvetite v teh dneh vse svoje moči našemu listu, da ga zanesete v vsako hišo. Pozivljamo Vas k temu tudi danes, saj naše revno kmetско ljudstvo ne more in ne sme ostati brez svojega glasila, ki bi branilo njegove koristi in pravice.

Vsak naš prijatelj naj smatra kot svojo dolžnost, da pridobi v teh dneh vsaj pet novih naročnikov, le tako bomo mogli ostati pri dosedanjih nizkih cenah in list še povečati in polepsati.

Nabrane naročnike pošljite čimprej z denarjem vred (K 4.50 za četrt leta) naši upravi, da lahko določimo naklado lista.

Vsi na delo za „Ljudski glas“!

Uprava „Ljudskega glasu“.
Ljubljana, Frančišk. ul. 6.

Opomba: Prilagamo nekaj nabiralnih pol, ki jih izvolite izpolniti in z denarjem vred poslati naši upravi.

SSSS Po svetu. SSSS

Mirovna konferenca

mečka dalje. Zdelo se je že, da jo bo vzel vrag, a kakor smo poročali zadnjič, so se sedaj zopet pobotali v Londonu. Pravijo, da se bodo mirovna posvetovanja nadaljevala v Londonu in ne več v Parizu. Prvo vprašanje, katerega se bodo sedaj lotili, bo

jadransko.

Ker Amerika, oziroma Wilson nikakor ni hotel odnehati in dovoliti Lahonu, da pograbi vse, tudi Francozi in Angleži nočejo več delati Lahom potuhe. Tako je ostala Italija naenkrat sama in ni ji preostajalo seveda drugega, nego, da se uda. Par mesecev je komaj, kar se je vsa Italija drla kakor obsedena:

Reka ali smrt,

ker so mislili, da bodo s tem oplašili ves svet. No, sedaj čutijo, da oni še niso najmogočnejši na svetu in vojne hujskače ter njihovo imperijalistično vladno so zlasti še potrle volitve, v katerih so ostali socialisti zmagovalci. Vse to je vplivalo, da je laški ministrski predsednik Nitti pred kratkim v parlamentu izjavil, da bi se Italija rada pobotala z Jugoslavijo in da želi živeti z njo v prijateljskih odnosih. Rekel je, da zanje vojna še ni izgubljena, če ne dobijo Reke. Vse laško časopisje sedaj priznava blamažo svoje imperijalistične politike. Kakor torej vse

kaže, se bo rešilo jadransko vpašanje za nas mnogo ugodneje, nego smo pričakovali še pred kratkim.

Na Reki

bomo mi gospodarji

to je skoraj popolnoma gotovo in to je za nas ogromne važnosti, ker nam bodo s tem odprta vrata na morje in v svet. Brez izhoda na morje se mora vsaka država gospodarsko prejalislej zadušiti. Sicer bodo šle pa

meje med Jugoslavijo in Italijo

od Labina v Istri preko Učke, Podgrada in potem nekako ob sedanji Kranjsko-Goriški meji na Triglav. Dobimo torej tako košček Istre, baje celo cerkniški okraj na Goriškem. Ostane nam seveda Sv. Peter, Idrija, Postojna in sploh vsa Notranjska. Edini, ki se ne more še sprijazniti s tem dejstvom, je

trapasti d' Annunzio,

ki še vedno rogovili v Reki in pravi, da jo bo branil do „zadnjega diha“. No, pa tudi zanj se bo dobilo še zdravilo in kakor je slavnostno prišel v Reko, tako bo žalostno odkrevsal iz nje.

Dalmacija in jadranski otoki

ostanejo nam, le otok Vis in morda še kaj malega dobe Lahi. Vsakega bo ta vest razveselila, čeprav to še izdaleka ni pravična rešitev jadranskega vprašanja, ker bo vkljub temu zdihovalo še stotisoče naših bratov pod laškim jarmom. Naš bi moral biti tudi Trst, vsa Istra in vsa Goriška brez Furlanije, naša Ziljska dolina, Beljak i. t. d. Pa, na svetu vlada še vedno kapitalizem, militarizem in imperijalizem, a upamo, da ne več dolgo, vse te pošasti, ki tlačijo človeštvo, bo premagal socializem, kojega apostoli smo mi.

Gospodarska zveza

med Jugoslavijo, Avstrijo in Čehoslovasko se snuje. V to svrhu potuje po teh državah naš minister, sodrug A. Kristan. Klerikalci dobro vedo, da nas morejo le dobre gospodarske zveze z drugimi državami rešiti strašne draginje in pomanjkanja vseh potrebščin ter dvigniti našo valuto, a vseeno hujskajo ljudstvo proti temu našemu delavnemu in pridnemu ministru ter lažejo nevednežem vse mogoče in nemogoče neumnosti.

Na Ogrskem

divja sedaj protirevolucija in na vse kripelje obeša in strelja boljševike. Mi smo obsojali boljševizem in ga obsojamo še danes, ker stojimo na stališču, da je vsako nasilje krivično in ker vemo, da boljševizem ne bo ustvaril raja na zemlji, kar se je dobro pokazalo. Pač pa ob tej priliki lahko pokažemo na hinavščino kapitalizma in meščanskih strank. Ko so obešali boljševiki, se je zgražal ves svet in vse meščansko časopisje se je topilo v solzah, sedaj, ko obešajo pa meščanske stranke, je vse tiho in vse na skrivnem, včasih celo javno pritruje.

to je od leta 1858 do 1881 se je dvignil dolg, vknjižen na kmetška posestva od 32 na 65 milijonov goldinarjev. V tem pa niso štete neizmerne vsote, ki so jih dolgovali naši kmetje raznim oderuhom po deželi. Liberalizem je učil neomejeno gospodarsko svobodo in s tem so bili ustvarjeni zlati časi za kmetške oderuhe. Svoji revnejšim sovaščanom so posojali denar na ogromne obresti, tako, da je bilo 30 %, 40 % nekaj prav navadnega in liberalna država ni tega le molče gledala ampak celo podpirala, češ, da ne sme kratiti in omejevati — svobode.

Tako so n. pr. odpravili liberalci leta 1866. postavbo zoper oderuhe in s tem je bilo poginano kmetijstvo v propad.

Poleg tega so tudi davki rasli od leta do leta zlasti zemljiški in hišni. Na državno upravo ljudstvo še vedno ni imelo nobenega vpliva, ta je bil ves v rokah nezmožnih in nazadnjaških nemških in nemških uradnikov. Z ljudskim denarjem

se je gospodarilo naravnost zločinsko in o gnilobi v najvišjih vladnih, dvornih in vojaških krogih, preprosto ljudstvo ni imelo pojma, zlasti neznosni militarizem (vojaštvo) je požiral od leta do leta večje vsote.

Obubožanega kmetškega ljudstva se je loteval pravcati obup in zato se je vdajalo vedno bolj še pijači. Pijančevanje se je širilo po deželi kakor kuga in grozne posledice vsega tega, to je oderuštvo, neznošnih davkov in pijančevanja niso izostala. V kratkih desetih letih, to je od leta 1870 do 1880 je bilo prodanih v Avstriji na dražbi 62.119 kmetij.

Vlada se je le polagoma začela zavedati posledic, ki prete vsled propadanja kmetškega stanu vsej državi, a ukrenila ni nič odločnega, velikega. Podpirala je sicer ustanavljanje hranilnic, razdeljevala je še preostalo občinsko zemljo, pomagala zlagati razkosana zemljišča, uvedla svobodno ženitev in proglasila svobodo obrti,

kar je pa le še pomnožilo število gostilniških koncesij.

To vse so bile le drobtinice, ki so jih metali sestradanemu ljudstvu in mu zato niso mogle prav nič hasniti, obratno, njegova pot je šla zdržem — navzdol. Veleposestniki, ki so po nepopolno izvedeni kmetški odvezi obdržali še vedno najlepše kose zemlje, so se zopet množili, kar kažejo zlasti volilne liste v veleposestniške kurije. V neizmerno bogati in rodovitni Galiciji je bila n. pr. skoro polovica kmetških posestnikov — bajtarjev, ki so plačevali manj kot 5 gld. katastralnega davka, ostala zemlja je bila še vedno večji del v rokah plemenitaških veleposestnikov. Ti so delali vedno roko v roki z židovskimi bankirji in industrijci, ki so uničevali obrtnike in polagoma popolnoma zadušili domačo obrt, ki je nekoč donášala našemu ljudstvu take lepe dohodke.

(Dalje prih.)

Nikita

ta navihani črnogorski kralj, ki je vodil vse življenje za nos ves svet in si polnil svoje nenasitne blagajne, je končno doigral. Za vsako ceno se je hotel obdržati na svojem črnogorskem tronu, zato je spletkaril z laško pomočjo proti Jugoslaviji, oboroževal pustolovce, tolovaje in albanske bandite, da so delali nemire v Črnigori. Vse to so plačevali Italijani, kar je pred kratkim odkrito priznal neki poslanec v laškem parlamentu. Sedaj so se ga pa naveličali vsi, zapustili so ga vsi in mu odtegnili tudi stalne podpore. Tako je torej ta stari lisjak ostal končno sam na cesti. Hudega mu ne bo, saj je eden najbogatejših vladarjev in vse banke so polne njegovih milijonov.

A. Hönigsman:

Hlevski gnoj.

(Dalje.)

IV.

Kakšno bodi vzorno gnojišče?

I. Za gnojišče se mora odbrati primeren prostor, ki naj bo kake 3 do 4 m oddaljen od hleva, da ga imamo pri rokah. Med gnojiščem in hlevom mora biti toliko prostora, da se lahko k hlevu voz zapelje.

II. Gnojišče mora imeti senčno lego, biti mora v zavetju. Najboljša je severna stran. Če se nima senčnega prostora, se z drevjem, ki hitro raste, obsadi (n. pr. z divjim kostanjem), da je bolj zavarovano pred vetrom.

III. Naj bo gnojišče na bolj vzvišenem prostoru, da ne priteka voda gor. Če ni vzvišene lege se mora gnojišče obzidati in ob strani pa se naredi jarek, da voda ven odteka in ne na gnojišče.

IV. Gnojišče naj bo na površju zemlje. Svoj čas so kopali jame po 1 m globoko, kar pa se težko razkrajja. Kvečjemu če se kakega pol metra globoko skoplje, da se naredi potreben tlak.

V. Gnojišče mora biti zadosti veliko. Velikost gnojišča je odvisna od števila in vrste živine, od steje in krme. Če je bolj slaba krma, več bode gnoja, kajti slabe krme je treba pokladati živini polovico več kot dobre. Velikost je odvisna od ravnanja z gnojem in od tega, kako gnoj ven izvažamo. Navadno se računa za jedno veliko žival (t. j. 500 kg težko) 4 kvadratne metre, kar popolnoma zadostuje, ponekod celo samo 3 kvadratne metre.

VI. Gnojišče mora imeti neprodirna tla, da se nam ne odceja gnojnica. Če so razmočena tla, se tudi ne more priti z vozom na gnojišče. Neprodirna tla naredimo, da stolčemo glino ali prav močno ilovico kakih 30 cm na debelo, to je najbolj prirosten način. Boljša kakor glinasta tla so tlakana bodisi z opeko ali kamenjem. Zareze med opeko ali kamenjem se mora zaliti s cementom. Najboljša pa so brezdvomno betonirana tla. Beton se da kakih 15 do 20 cm na debelo, taka tla so najbolj trda in neprodirna.

VII. Gnojnična tla morajo viseti na tisto smer, kjer se nahaja gnojnična jama in sicer na 1 m 5 cm (na 3 m = 15 cm), zato, da se gnojnica, ki pride iz hleva, odteka z gnoja v gnojnično jamo. Če pride dež, se gnoj izpere, nastane gnojnica, katera mora tudi v gnojnično jamo teči, tako se potem malo dragocenih redilnih snovi izgubi.

Kako naj se ravna z gnojem na gnojišču?

Ko pride gnoj iz hleva se ne sme kar tako zmetati po gnojišču, temveč se mora lepo razgrniti in poravnati. Gnoj je treba tudi potlačiti, da iztisnemo iz njega kolikor mogoče dosti zraka in s tem razkrajjanje bolj zavlečemo. Potem se po vrhu kupa naredi ena skorja in ta brani, da ne more uhajati amonjak iz gnoja. S tem, da

gnoj tlačimo, poskrbimo tudi za zadostno toploto, katero potrebujejo bakterije za svoj razvoj in gnoj se počasi pa pravilno razkrajja. Z nastiljem se tudi razkrajjanje gnoja zadržuje. Potlačen gnoj ima tudi dovolj vlage, ker ne more uhajati. Vlaga ni potrebna samo zato, da zamorejo delovati bakterije, ampak tudi amonjak pridržuje. Gnoj lahko tlači živina. Vole je treba vsak teden enkrat spustiti na dvorišče. Perutnino se mora odvrčati od gnoja, ker ga razbrska in potem uhaja ven amonjak.

Gnoj se mora tudi zalivati. Če se gnoj izsuši, ostane sama suha stelja, katera nima nič redilnih snovi. Na suhem gnoju se tudi razvija plesnoba, katera se prenese z njim na rastline, katere se s tem uničijo. Plesniv gnoj se nepravilno razkrajja. Gnoj je treba zalivati včasih po dvakrat na mesec. Najboljše je, da se zaliva z vodo. Če se z vodo zaliva, se gnoj namoči in voda pridržuje amonjak. Če ni vode pri roki, se zaliva v gnojnico. Gnojnična jama mora biti blizu gnoja. Če zalivamo z gnojnico, izgubimo ves amonjak, kateri se nahaja v gnojnici, učinek pa je isti, kakor z vodo. Zaliva se iz čebra s korcem. Gnojnico ali vodo se napumpa v kak čeber, ta se zanese na gnoj, potem pa se s korcem zajema in poliva po gnoju. Premočno ne smemo zalivati, ker nam bi postal gnoj kisel, ter bi rastlinam lahko več škodoval, kot koristil. Zato ne smemo pustiti, da bi gnoj ležal v gnojnici. Gnoj bodi vlažen, toda ne premoker, ker se skisa in zemlja se z njim skvari. Tri četrtine dušika, kateri se nahaja v gnoju, lahko izgine, ako se z gnojem pravilno ravna. Gnoj naj ne bo na gnojišču v višjem kupu kot 1.50 do 2 m, ker se drugače znotraj preveč segreje in lahko zgoreli. Razna sredstva za pridrževanje amonjaka bi prišla predraga; splačalo bi se, gnoj potrositi z zemljo, toda je pa zopet nerodno voziti zemljo na gnojišče. (Dalje sledi.)

Dopisi.

Hoče pri Mariboru.

Na Štefanovo vršila sta se v Sp. in Zg. Hočah dva dobro obiskana shoda, na katerih sta poročala sodr. Favai in Slanovec. Kmetje kot delavci, ki so se otresli goljufivih klerikalnih in liberalnih političnih strank so z zanimanjem sledili izvajanjem govornikov, veliko jih je pristopilo k politični organizaciji, za katero so izvolili odbor v obeh krajih. Tako je prav možje, kajti le roko v roki z delavci pridemo do boljših časov. Želimo prav vsi, da se kmalu zopet vrši shod pri nas, ker naše dosedaj za nos potegnjeno ljudstvo, se je začelo zavedati, da le zadosti izobraženo more zmagati v svojem pravičnem boju. — Kmetje, delavci, pridite vsi v našo organizacijo, ne bojte se nikogar! — V naši lesni tovarni tudi ni vse v redu. Tako zahteva delavstvo, da se odstrani oskrbnik Schieber. O tem za delavstvo zanimivem slučaju bomo še poročali, vendar pa svetujemo g. Schieberju in vsem nasprotnikom naše strokovne organizacije, da se ne zaletavajo v nas, sicer bodo dobili tak odgovor, da jih bodo giave bolele.

Opomba.

Vsled pomanjkanja prostora prinesemo ostale dopise prihodnjč.

Uredništvo.

■ Iz naše države. ■

Deželne vlade za Slovenijo še vedno nimamo. Liberalec dr. Žerjav se menda najboljše počuti pri vladni mizi sam, zato bo tudi sam dajal odgovor.

Stranka liberalnih gruntarjev, ali, kakor se sama nazivlje, Samostojna (!!) kmečka stranka rada klati ljudem, da noče imeti nobene zveze z dohtarji in drugimi

škrici. Tega ji seveda ni nobeden verjel, sedaj je pa jasno pokazala to tudi sama. Kakor hitro je zbobnala nekaj ljudi v svojo organizacijo, brž se je začela pajdašit z dr. Žrjavom in podobnimi liberalnimi tiči.

Radikalni ministri — vojni dobičkarji.

„Beogradski Dnevnik“ piše pod naslovom „Sumljivo bogatstvo“: Včeraj je bilo izvršeno deponiranje akcij za zbor Narodne banke, ki bo dne 4. januarja prihodnjega leta in na katerem se bodo sprejeli važni sklepi glede osnovanja velike emisijske banke. Značilno je, da so se radikalci mobilizirali, da izvrše udarec na banko in da jo otmejo za svoje bankokrate. Med radikalci, ki so deponirali največje število akcij, briljirata dr. Momčilo Ninčič in dr. Velizar Jankovič, ki sta deponirala vsak po 700 akcij Narodne banke po 2400 dinarjev kos, kar tvori za vsakega skupno vsoto 1.680.000 dinarjev. Radovedni smo, odkod so ti novci radikalnih prvakov, ki svojedobno pred vojno niso imeli toliko akcij. To so največji prijatelji naših klerikalcev.

Krvav spopad med Italijani in Slovenci v Ilirski Bistrici. „Nar. Politiki“ poročajo iz Pariza, da se je 7. t. m. vršila v Ilirski Bistrici zabava, na katero so prišli italijanski vojaki izzivat. Prišlo je do spopada, v katerem je bilo 8 Italijanov mrtvih in 24 ranjenih.

Proti verižnikom in tihotapcem. Kakor se čuje, se je ministrstvo notranjih del odločilo, da z vsemi sredstvi nastopi proti verižnikom in tihotapcem. Da se to tembolj doseže, izdalo bo ministrstvo naredbo, s katero se vsaki osebi, uradniku ali privatniku, ki bi v bodoče naznanil kak slučaj verižništva ali tihotapstva, prisodi polovico onega blaga, ki je bilo namenjeno veriženju in poleg tega še polovico one denarne kazni, ki jo bo moral verižnik ali tihotapec plačati. Skrajni čas je, da se uvede proti tej golazni še ostrejša kazni.

Suspendirana advokata. Višje deželno sodišče je kot disciplinarna oblast suspendiralo odvetnika dr. Tomšiča za 6 mesecev in odvetnika dr. Wallentschaga za 4 mesece. Zakaj neki?

Tudi pri nas. Kakor smo že večkrat poročali, se je na Češkem že mnogo duhovnikov poročilo. Sedaj imamo že tudi pri nas en slučaj in sicer se je poročil pred nekaj tedni duhovnik Niko Petrič z gdč. Zorko Grgič.

Narodno predstavništvo je za dva meseca odgodeno. V aprilu pa se bodo vršile volitve, ne v ustavodajno skupščino, ki bi naredila novo ustavo, temveč v zopetno narodno predstaništvo, ki se bo bavilo samo s tekočimi zadevami. Volitve v ustavodajno skupščino se bodo vršile šele, ko bo izvedena demobilizacija.

Plebiscit na Koroškem se bo vršil čez dva meseca. Naše čete se bodo umaknile iz glasovalnega ozemlja.

Zglasitev vračajočih se vojnih vjetnikov. Radi vojaške evidence in osobito iz zdravstvenih ozirov se mora vsakdo, ki se je vrnil iz vjetništva na dom, tekom 48 ur zglasti pri najbližji orožniški postaji, da se vrnitev naznani vojaški oblasti in da se vse potrebno ukrene glede njegovega zdravstvenega stanja. Tozadevno se je torej po deželi zglasti pri orožnikih. Oni pa, ki nameravajo stanovati v mestu v Ljubljani, naj se tekom 48 ur po vrnitvi zglastijo v vojaškemu uradu v Mestnem domu. Ker je ta zglastitev v interesu vrnivših se vjetnikov, naj jih tudi njih svojci takoj opozorijo na to zglastitev.

Ujetniki centralnih držav v Sibiriji. Glasom „Krasnaja Gazeti“ se nahaja v Sibiriji še 150.000 ogrskih in 12.000 avstrijskih ujetnikov.

Delavsko neugodno zavarovanje. V zelo velikih slučajih se dogaja, da pone-

srečenci, njih vdove, otroci in ascedentje listine (rojstne liste, mrtvaške liste itd.), ki jih pošljejo delavski zavarovalnici zoper nezgode v Ljubljani, kolkujejo, včasih celo z večkronskimi kolki. Opozarjamo tem potom vse prizadete, da so take listine, namenjene uradni uporabi zavarovalnice, po § 56. nezg. zakona, kolka in pristojbine proste. Župni uradi morajo take listine izdajati ex off. Dalje opozarjamo, da morajo vsi dopisi privatnih oseb na zavarovalnico biti zadostno frankirani. Zgoraj omenjene listine pa morajo upravičenci dopošiljati tudi potom občin. V tem slučaju pošiljatve ni treba frankirati.

Dalmatinski kmetje z motikami na Lahe. Italijanska okupacijska oblast je odredila, da se v Primostenu pri Šibeniku rekvirira vse olje, toda prebivalstvo je v svojem ogorčenju z noži, sekirami in motikami napadlo karabinerje ter jih prepodilo preko hribov v Šibenik. Med narodom vlada tolika razburjenost, da se je italijanska oblast premislila ter preklicala izdano rekvizijsko naredbo.

Zaprta kapetan — defraudant. „Politika“ javlja: Vojaške oblasti v Bitolju so zaprle Miljutina Petroviča, topniškega kapitana in blagajnika bitolske divizijske oblasti, in sicer zaradi tega, ker se je pri kontroli blagajnice ugotovil primanjkljaj v znesku 18.000 drahem, 51.000 frankov, 2500 dinarjev in 1200 ilr.

Radi veleizdaje. Mestno sodišče je sprejelo obtožbo ministra za notranje zadeve proti generalu Vešoviču, ki je obtožen veleizdaje in hujškanja k uporabi v Črni gori. Obtožen je tudi njegov sin, ki je bil častnik v Rusiji. V obtožbi se navajajo dokumenti, ki dokazujejo njegovo zvezo z Italijo in bivšim črnogorskim kraljem Nikito.

Vsi starejši letniki odpuščeni. „Beograjski Dnevnik“ javlja: Ker razpolagajo vsi naši vojaški oddelki z dovoljnim številom dobro izvežbanih vojakov, bodo vsi starejši, dosluženi vojaki v kratkem odpuščeni brez ozira na njihovo starost in njihov letnik. Skrajni čas že!

8 milijonov analfabetov v Jugoslaviji. „Beograjski Dnevnik“ poroča: Na Hrvatskem in v Slavoniji je približno en milijon, v vsem našem kraljestvu pa okoli osem milijonov analfabetov. Da stojimo Slovenci izmed vseh jugoslovanskih plemen na najvišji kulturni stopnji, ni prav nobenega dvoma.

Ljubljanska univerza je začela s poukom. Čeprav se ima boriti z velikimi težkočami in ji mečejo iz Beograda stalno polena pod noge.

Oddaja trt. Iz državnih trtnih nasadov na Kranjskem se bodo oddajale trte vinogradnikom pod sledečimi pogoji kot druga leta. Cene za male kmečke posestnike so za 100 ključev 5 K, za 100 korenjakov prve vrste 20 K, druge vrste 10 K, za 100 cepljenk prve vrste 120 K, druge vrste 60 K. Zaloga cepljenk je le majhna. Kdor ne prinese županstvenega dokazila, da je mali posestnik, mora plačati dvojnó ceno. — Trte so namenjene v prvi vrsti kranjskim vinogradnikom za nasaditev lastnih vinogradov. Le potem, če kaj preostaja, jih dobe lahko tudi drugi naročniki. — Bližje pogoje izve vsak iz razglasov pri županstvih vseh vinorodnih občin, oziroma pri spodaj navedeni oblasti. — Naročila sprejema najpozneje do 15. svečana državno vinarsko nadzorstvo.

Živina za opustošeno Srbijo. „Beograjski Dnevnik“ javlja, da namerava vlada s prvimi vsotami, ki jih bo dobila na račun avansa, nakupiti večje število vprežne živine, predvsem vole na Hrvatskem, ki jih bo razdelila v kraje, ki so med vojno največ trpeli.

Uvoz sladkorja. Med našim kraljestvom in čehoslovaško republiko je sklenjen nov trgovski dogovor, po katerem bo čehoslovaška republika dobavila našemu kraljestvu 1100 vagonov sladkorja. Za vsak kilogram sladkorja dobi od nas 3 in pol kg pšenice. Za nadaljnjih 400 vagonov sladkorja zahteva čehoslovaška republika, da se ji dobavi za vsak kilogram sladkorja 1 kg mesa žive vage.

Cena lesa na Francoskem. Iz Marselja poročajo o sledečih cenah lesa: platana 200 frankov kub. meter, brest 180 frank., jesen 250 fr., orehovina 200 do 500 fr., bukev 200 frankov, jablana 140 frankov, lipa 36 do 40 fr., jelka (neobdelana) 75 fr. kub. meter.

Cene v Zagrebu. Komisija za določanje cen v Zagrebu je odbila prošnjo pekov za povišanje krušnih cen ter ostane cene kruhu neizpremenjene. Cene teletini je določila komisija na 20—24 K kilogram po kakovosti mesa, cene surovemu maslu na 40—48 K kg, ceno jajcem 2 K za komad.

Zveza sladkornih tovarn v kraljestvu SHS se je ustanovila na konferenci v Belgradu dne 14. t. m., kateri so razen zastopnikov sladkornih tovarn v Belgradu, Bečkerek, Červenki, Čupriji, Osjeku, Usori in Novem Vrbasu prisostvovali tudi zastopniki prizadetih ministrstev. Zveza ima svrhu, da organizira skupno pridelovanje pese in enotno razdelitev na posamezne tovarne. Vse tovarne so se zavezale, da se cene pesi določijo tako, da zadostijo pravičnim zahtevam pridelovalcev.

☛☛☛ Za ženske. ☛☛☛

Kruhov puding. Pripravi: 12 dkg presnega masla, 25 dkg drobtin črnega kruha, 4 jajca, 15 dkg sladkorja, 4 žlice vina, 1 žlica ruma, 2 žlici pecivnega praška, cimet, limonove lupinice. Drobline in presno maslo mešaj na gorkem štedilniku, na kar ga pusti, da se shladi. Posebej mešaj sladkor in rumenjake 20 minut, pri deni umešane drobtine, rum, vino, limonove lupinice, trd sneg in pecivni prašek. Testo napolni v pripravljen model in kuhaj puding v sopari 1 uro. Zraven daj šato ali gorko vino.

Puding iz črnega kruha. Zrblji 150 gramov suhega kruha in ga zmoči z rumom. Zmešaj 150 gramov sladkorja, sedeni rumenjake, 30 gramov oranžade, ščepec cimeta in 150 gramov stolčenih orehov. Primešaj raztepene beljake, deni v namazano modlo in kuhaj eno uro na sopari.

Preproga na tleh je prav praktična, posebno pri umivalniku. Zaznamuj si na tleh prostor in namaži ga z raztopino 1 dela belega šelaka in 12 delov močnega

alkohola, v katerem se je raztopil 1 del boraksa. Ko se maža posuši, namaži zopet. Treba je hiteti, in ko se posuši, tla krtačiti. To ponovi trikrat. Ta preproga se lahko umije.

Zrezki iz rumenega korenja. Ostrži, operi in razreži korenje in skuhaj. Kuhano pretlači skozi sito, osoli, primešaj jajca in malo soli, žlico smetane in zvrni v namazano modlo ali speci v ponvi. Je hitro pečeno.

☛☛☛ Drobiž. ☛☛☛

Dva detektiva zasledila družbo železniških tatov. Že skoro dve leti so se izvrševali ropi v vozovih za zavoje pri osebnih vlakih na progi Dunaj-Mürzschlag, ne da bi bilo mogoče zločince izslediti. Slednjič se je dvema detektivoma dunajskega policijskega inštituta posrečilo razkrinkati in aretirati tatinsko družbo, obstoječo iz desetih članov. Skrita pod stopnicami pri vozovih sta se vozila detektiva v življenski nevarnosti in potrpežljivo čakala na svoj plen. Člani tatinske bande so opravljali svoj posel tako, da so kot potniki vstopili na Dunaju v vlak, in sicer se jih je en del vsedel v prvi voz, ki je bil priključen takoj za vozom za zavoje, dočim so ostali posedli v zadnji osebni voz. V prvem vozu se vozeči so splezali med vožnjo v voz za zavoje, vlomili vrata in svoj rop izmetali na železniški nasip. Oni, ki so se vozili v zadnjem kupeju, so pazili kam so bili ukradeni predmeti padli, poskakali potem iz vlaka in poiskali ter znosili zavoje skupaj. Plen, ki je obstojal večinoma iz perila in oblek, so menjali navadno pri kmetih za živila. — Škoda, ki jo je napravila ta tatinska družba, znaša skoro tričetrstine milijona.

Kaj se vse krađe. Na Dunaju je takšno pomanjkanje goriva, da so podjetni dunajski tatovi po nekaterih krajih dunajske okolice pokradli vse lesene križe na pokopališčih in jih uporabili mesto lesa in premoga.

Nemški cesar pojde pred sodišče. „Berliner Tageblatt“ poroča iz Bazla: Kakor javlja „Daily Mail“, je bivši cesar Viljem pripravljen, zagovarjati se pred sodiščem zaveznikov. Vendar pa želi, kraj in čas sam določiti in želi, da bi ga zagovarjali nemški juristi.

Komunisti ne bodo prirejali več ustaj. Glasilo nemških komunistov „Die rotte Fahne“, ki je pričelo po dvignjenju obsebnega stanja zopet izhajati, pozivlja komuniste, da se izogibajo oboroženim ustaj, ki jih predlagajo razni agitatorji in provokaterji. „Sedanja naša naloga je koncentracija revolucionarnih moči; ko pride ura, vas pozovemo“, zaključuje list.

Dolgi nos danskega kralja Kristijana. Danski kralj Kristijan je imel zelo dolgi nos. Poslanik neke tuje države je imel istotako obilen nos in kralj ga je vprašal nekoč v šali: „Kaj mislite, kateri nos je večji, moj ali vaš?“ „Vaš, Veličanstvo“, je odgovoril poslanik. „Saj ni čudno, ko bi vas toliko let vleklj za nos kakor mene, bi bil vaš ravno tako dolg“, se je odrezal kralj.

Ste prehlajeni? Imate bolečine v prsih? V grlu? Ali kašljate? Imate nahod? — Dobri prijatelj v takih hudih dneh Vam je Fellerjev pravi Elzafluid! 6 dvojnatih ali 2 veliki specialni steklenici 24 K. Zagorski sok zoper kašelj in prsne bolečine 1 steklenica 4 krone.

Slaba hrana Vam je pokvarila želodec. Fellerjeve prave Elza-kroglice ga spravijo v red! 6 škatlic 12 K. Omot in poština posebej, a najceneje! **Eugen V. Feller, Stubica donja, Elza trg št. 358, Hrvatska.**

Gospodarske vesti.

Uspeh kolekovanja v Sloveniji. Po naših informacijah je bilo v področju deželne vlade za Slovenijo kolkovanih v celnem za 300 milijonov kron bankovcev. Pri žigosanju je bilo v Sloveniji, kateri takrat še ni pripadalo Prekmurje, še za 500 milijonov kron bankovcev.

Nove tvornice v Bosni. Srbska gospodarska banka v Sarajevu je dobila dovoljenje, da zgradi v Bosni tri nove tvornice. V eni izmed njih se bo proizvajalo steklo, v drugi usnje, v tretji pa čevlji.

Primanjkljaj pšenice v Evropi. Washingtonski „Hearst“ objavlja poročilo o statistiki potrebne pšenice v Evropi po številkah, kakor je bila ravnokar sestavljena v Parizu. Primanjkljaj pšenice bo znašal v vsej Evropi približno 200 milijonov centov. Temu nasproti bo ostali svet pridelal za 173 mil. pšenice več, tako, da bo evropska potreba do prihodnje žetve 1920 za silo pokrita. Zedinjene države bodo k temu evropskemu primanjkljaju največ mogle prispevati, ker bodo mogle oddati v Evropo 100 milijonov centov.

Vsem zadružnikom, krajevnim odborom in razširjevalcem zadružne misli želimo

plodonosno novo leto 1920!

Veselim se dela v prosep naše zadruge, ki smo ga izvršili v preteklem letu; upamo pa obenem, da bodo zvesti naši zadružniki z veseljem vse potrebno ukrenili, da se bo naša zadruga v bodočem letu ne samo še bolj na zunaj razširila, temveč se tudi na znotraj bolj in bolj učvrstila. Zato skrbimo, da bomo koncem preteklega leta započeto agitacijo za povzdigo hranilnih vlog v naši konsumni zadrugi v novem letu predvsem razpredli.

Le od gotovega uspeha v tem oziru je odvisen nadaljnji naš razvoj tudi na zunaj! Zadružni pozdrav!

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico

vpisana zadruga z omejeno zavezo

Ljubljana, poštni predal 13. Telefon 178.

G. KELLER:

DON CORREA.

(Konec.)

Ob solnčnem zahodu je končno vendar prišla v bližino portugalskega glavnega mesta; ko pa se je do dobra preprčala, da je res v Lisabonu, se je že precej zvečerilo, in tako je vpraševala po stanovanju admirala, češ, da spada med njegovo služinčad, kar je bilo zelo bistro povedano. Straža jo je oddala straži, ne da bi ji storila kaj žalega, dasi se je stvar zdela vsem nekoliko čudna. Tako so jo peljali iz enega dela mesta v drugega in nazadnje izročili staremu nočnemu stražniku, ki jo je privedel pred admiralovo palačo, potem ko je po njenih besedah spoznal, da govori resnico. Tam naj potegne za zvonec, ji je rekel, ji pokazal železen držaj in jo pustil samo.

Vsega tega seveda ni gladko pripovedovala, trebalo je vse po kosih izprašati iz nje; vendar pa je bil Don Correa vesel, ko je čul Zambo prvič govoriti v svojem jeziku in opazil ne samo v njenih besedah, ampak tudi v živahnih, med govorjenjem še poživljenih potezah temnega obraza svet bistrega uma, enak jutranji zarji, ki obeta lep dan. Seveda so bile črte obraza bolj živahne ko sicer, ker je ona sedaj prvič govorila s svojim gospodom v njegovem jeziku, na kar se je že davno veselila.

„Kje imaš prstan, ki sem ti ga dal?“ — jo je vprašal in jo prijel za roko, kakor bi ga iskal.

„Odpusti gospod, vzeli so mi ga!“ — je odgovorila in povsila oči.

Stopil je k težki omari, iz katere je vzel s srebrom okovano jekleno skrinjico, ki jo je odprl. S sunkom je premešal dragulje in lepotiche, ki je ležalo v nji, in ko je našel v njem ženski prstan, ga je za trenotek držal proti luči, kakor bi še enkrat premišljal korak, za katerega je sedaj zopet imel priliko. Ko se je pred dvanaestimi leti podal na pot, iskat svojo prvo ženo, je v maglici pozabil vzeti s seboj poročni prstan svoje matere, kakor je bil sklenil. Za trenotek so mu stopili pred oči oni temni dogodki in njegova bridka zmeta; vendar se mu je dejstvo, da je imel še neoskrunjeni prstan o pravem času pri rokah, zdelo dobro znamenje; nataknil ga je Zambo na prst, ki je nosil prejšnjega.

Poroka, s katero ni hotel več odlašati, je v kljub razmeroma veliki preprostosti zbudila splošno pozornost, dasi ne takšne, kakršno bi danes. Celo kralj in kraljica sta poslala zastopnike s čestitkami, in družba je bila sijajna, dasi ne številna. Nevesta se je kljub temu lahko ponosno pokazala. Bila je oblečena v težko belo svilo, ki je bila prešita z zlatimi nitkami. Široki čipkasti ovratnik, s srebrom pretkani pajčolan in v lase vpleteni biseri so skupaj s križcem, posejanim z dragimi kamni, ki ga je nosila na prsih, povdarjali temno, pravzaprav svetlorjavo

barvo njene polti kot nekaj samo po sebi umevnega, kar je bilo takorekoč naravnost edino možno; njena prirojena vitka in ravna hoja je bila tako plemenita, da je Don Correa, ko se mu je učen duhovnik med gosti šepetajoč ponudil, da bo napisal njen rodovnik in v njem dokazal, da je potomka kraljice iz Sabe, samo ponosno pokazal na njo, češ, takega dokazovanja ni treba.

Tajinstveni čar cele prikazni pa je še poviševala prirojena skromnost, razlita nad njo, in sanjavi blesk njenih oči, ki je pravil, da ne ve, kaj se prav za prav z njo godi, ker je nune niso prav nič pripravile na posebne reči.

Vse to je izvedel Don Correa šele na svoji lepi admiralski ladji, ko se je takoj po poroki peljal s svojo ženo nazaj v Afriko. Donna Maria Correa se je slej ko prej še vedno imela za njegovo sužnjo, ki mora biti pripravljena na vsako spremembo usode in ki je določena samo za službo. Najprej ga je res jezilo, ko je opazil, da je v tej reči popolnoma brez koristi živela celo leto po samostanih in med duhovniki, potem pa je postal sam njen učitelj, kolikor je kot pomorščak mogel. Toda kmalu so mu postale ure, ki jih je pri tem pouku prebil s svojo ženo v samotni kabini na ladji, ure najplemenitejše zabave. Kajti ko ji je počasi razložil svobodo njene duše, čast in pravice krščanske zakonske žene in dolžnost osebne volje in odločbe, kar vse mora oklepiti in ozarjati ljubezen, je bilo neizmerno lepo, kako je mlada žena od dne do dne bolj umevala vse to, kar jo je ozarjalo z lučjo človeške zavesti. Poleg tega je čula mnogo besed, ki so ji bile doslej neznane in ko jih je ponavljala in jih skušala doumeti, je ob enem na najlepši način bogatel njen jezik.

Nekega dne, ko se je brodovje bližalo cilju svoje poti, se je izprehajal Don Correa z ženo na najvišjem krovu in jo je peljal v paviljon, ki se je dvigal na prednjem delu ladje. Sotor jih je ščitil pred pekočimi solčnimi žarki in pogledi mornarjev. Tiho sta glegala na neskončno morje, čegar enakomerno bleščeči valovi so v nešteti množicah šumeli nasproti in ladje mirno nesli naprej.

„Ali ima morje tudi dušo in ali je tudi svobodno?“ je vprašala gospa.

„Ne“, je odgovoril Don Correa, „poslušaj samo stvarnika in vetrove, s katerimi diha! Sedaj mi pa povej, Marija, če bi ti že prej poznala svojo svobodo, ali bi mi tudi tedaj dala roko?“

„Prepozno si vprašal“, je odvrnila z nežnim smehljajem; „sedaj sem tvoja in ne morem drugače, prav kakor morje!“

Ker pa je videla, da mu ta odgovor ni dovolj in da ni v njem tega, kar je pričakoval, mu je resno in naravnost pogledala v oči in mu s svobodno in sigurno kretnjo podala desnico.

Srečno novo leto

želi vsem cenjenim odjemalcem

Učiteljska tiskarna

reg. zadruga z omejeno zavezo.

Veselo, srečno novo leto

želi vsem cenjenim odjemalcem

tvrdka Ivan Jax in sin.

Srečno in veselo novo leto

želi vsem svojim naročnikom, bralcem in prijateljem „Ljudski Glas“.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani

: registrovana zadruga z omejeno zavezo :

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 5. ure popoldne, v sobotah in dnevih pred prazniki pa od 8. do 1. ure popoldne in jih obrestuje po čistih 3%.

UČITELJSKA TISKARNA

Ljubljana, Franciskanska ul. 6.

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in arade. Najmodernejša plake in vabila za shode in veselice.

Letne zaključke.

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur itd.

Stereotipija. Litografija.

Širite in naročajte „Ljudski Glas“!